

'Er zijn altijd zwakke broeders en zusters'

Hij heeft de hand gehad in de geplande aanschaf van de JSF, in het niet doorgaan van CO2-opslag onder Barendrecht, en in tal van andere politieke besluiten. Frans van Drimmelen is lobbyist. 'Geld is lang niet altijd bepalend.'

KAREN ZANDBERGEN

Frans van Drimmelen laat zich inhuren door bedrijven, overheden en organisaties om de weg naar echte invloed in Den Haag te wijzen. Wat hij in ieder geval níet doet? Afspreken achterin donkere cafés, politici en ambtenaren overtuigen tijdens copieuze diners en Haagse wandelgangen afstruinen op zoek naar toevallige ontmoetingen.

Lobbyist Van Drimmelen heeft een naam hoog te houden en daar hoort transparantie bij. Dus staat op zijn website dat hij lid is van D66. En staat op zijn visitekaartje niet alleen het adres van het bureau voor strategische belangenbehartiging Dröge & Van Drimmelen, maar ook zijn huisadres.

Het imago van belangenbehartigers kan beter. Vorig jaar ging het Vara-programma 'Ram-Bam' met de verborgen camera op lobbyistenjacht. Ze verzonnen een op te richten commerciële spermabank. De lobbyist zei zonder aarzelen dat ze hun echte doel (geld verdienen) moesten verhullen. Om Kamerleden om de tuin te leiden konden ze beter een stichting oprichten.

Van Drimmelen beschrijft een totaal andere manier van lobbyen in zijn 'Handboek public affairs' dat dit jaar uitkwam. Belangrijkste boodschap: wees op het goede moment met de goede boodschap bij de juiste persoon. Doe je huiswerk en speel open kaart. Hij was vijftien jaar geleden een van de oprichters van de beroepsvereniging voor 'public affairs professionals'. Zo noemt hij de belangenbehartigers bij bedrijven, organisaties, overheden en bureaus. "Ik zag jonge mensen die het vak verder wilden ontwikkelen. De reputatie moest beter worden."

Waarom was de reputatie niet goed?

"Er gebeurde veel in achterkamers. Het was niet erg transparant, meer ouwe-jongens-krentenbrood. Het ging om het goede netwerk hebben en elkaar iets gunnen. Niet dat er

vreselijk veel misging. Ik kan me geen schandaal herinneren."

U schrijft dat je niet moet lobbyen bij mensen die je te goed kent. Maar het heeft toch alles te maken met netwerken?

"Je moet de schijn van belangenverstrengeling voorkomen. Als jij met een vriendje op het terras een dossier bespreekt zit daar al snel een soort schijn in. Ik ben een hardliner. Dat wil ik niet. Ik doe ook nooit zelf de lobby voor een klant. Ik ging niet namens Barendrecht naar de Kamer om CO2-opslag te verhinderen. Dat deden de bewonersorganisaties zelf."

Maar Kamerleden en ambtenaren kennen u en uw collega's. Daar zit al vertrouwen.

"Uiteindelijk zijn ze meer geïnteresseerd in de mensen over wie het gaat. Ik beveel hun hooguit aan om eens te gaan praten. Mijn werk is te weten komen waar het precies over gaat, hoe politici denken en voelen. Wat ze eerder hebben gezegd. Maar Maria van der Hoeven, toen minister van economische zaken, heb ik nooit over Barendrecht gesproken, terwijl ik haar redelijk goed ken."

Het helpt toch juist als de banden goed zijn?

"Wat helpt, is dat iemand die bij een politicus langskomt, wordt ondersteund door mijn bureau. Dan weten ze dat er een zinnig gesprek volgt. Kamerleden en ambtenaren ontvangen vaak mensen die eigenlijk niet weten wat hun verhaal is.

Wij kennen het ritme van een wetsbehandeling. Weten dat die anders is bij grote dan bij kleine fracties; hoe fractiecommissies in elkaar zitten. Dan weet je ook dat als je een partijstandpunt wilt beïnvloeden, je in dat eerste stuk moet zitten. Wij vertellen klanten: Je kunt het beste dan met diegene spreken, want die is zich dan aan het inlezen. Het is bijna rekenkundig. En wij weten waar iemand staat, hoe iemand denkt. Op basis van gedane uitspraken, twitter, etc."

Wordt u niet beperkt door collega's die niet zo transparant zijn?

"Er zijn maar weinig mensen die het niet nauw nemen met de regels. Er zijn er wel die zich anders gedragen. Die het normaal vinden om door de wandelgangen van de fracties te struinen en te proberen daar allerlei ideeën en voorstellen te droppen. Dat roept irritatie op, dus dat levert weinig op."

Tv-programma 'RamBam' testte een lobbyist met een verborgen camera en een verzonnen plan. De lobbyist raadde de journalisten aan het commerciële plan te verhullen. Heeft zo'n programma impact?

"Beïnvloeden via een stichting als dekmantel keur ik echt af. Wat die vogel deed was niet goed, maar de journalisten hadden ook wel precies de goeie te pakken."

Dat is moeilijk inschatten voor de buitenwacht.

"Er zijn altijd zwakke broeders en zusters in het verhaal. Je moet respectvol omgaan met de mensen met wie je werkt en checken of dingen kloppen. Als je een constructie gaat verzinnen om je echte doel te verbloemen: ja, goedemiddag. De lobbyist is daarvoor stevig

berispt."

Normaal gesproken zou zoiets niet naar buiten komen, dus hoe weten we of dit een uitzondering is?

"Dat zou normaal gesproken wel bekend worden. Kamerleden weten dat wij een beroepsvereniging hebben. Daar gaan ze naar toe als iets niet klopt."

Maar Kamerleden voelden zich pas genept toen het werd uitgezonden.

"Ja, zou kunnen. Maar ik heb niet het idee dat dit nu zo vaak voorkomt. Ik denk het echt niet. Als je veel op het Binnenhof werkt en je draait mensen een loer, dan ben je op een gegeven moment niet meer welkom. Dan willen mensen je niet meer spreken. Er moet vertrouwen zijn."

Als Kamerleden een belangenvereniging of lobbyist zo goed vertrouwen dat ze moties indienen die door hen zijn geschreven, is dat erg?

"Dat is totaal niet erg. Het Kamerlid dient het zelf in, dus hij staat erachter. In het verleden kon je vanaf de publieke tribune aan het briefpapier zien van welke vereniging het was. Kamerleden worden onderbetaald en krijgen veel te weinig ondersteuning voor de verantwoordelijkheid die ze hebben."

Kleine fracties met weinig tijd kunnen zich makkelijk laten meeslepen door lobbyorganisaties.

"Ik lees ook wel eens iets in Trouw waarbij ik het gevoel heb dat een journalist zich heeft laten meeslepen. Over het algemeen doen Kamerleden hun werk ongelooflijk goed en zijn ze integer. Als ze moties, amendementen of Kamervragen krijgen aangereikt en ze kunnen die gebruiken, dan doen ze dat. Ze bepalen zelf of ze die gebruiken of niet, daarvoor zijn ze aangesteld, om die afweging te maken."

Hoe erg is het voor het democratisch proces dat partijen met geld mensen kunnen inhuren om dat proces te beïnvloeden? Bij de JSF bijvoorbeeld lijkt het meer te gaan om de goede lobby, dan om het kiezen van het beste jachtvliegtuig.

"Juist bij de JSF ging het tussen partijen met veel geld. Saab, Lockheed. Dat zijn geen kleine partijen."

Het ging niet meer over de beste keuze voor de krijgsmacht, maar om de beste keuze volgens de lobbyisten.

"Wij hebben onze lobby goed gedaan. Dat komt niet doordat de andere partijen minder middelen hadden. Dit gaat nu precies over professioneel lobbyen. Concurrentie gaat niet over geld, maar over argumenten. En uiteindelijk over het onvermijdelijk voor de JSF kiezen omdat het een heel lang traject is. In 2001 kwamen de eerste besluiten, toen was de lobby relevant. Toen ging de trein rijden."

Hebben de andere partijen toen iets gemist?

"Nog niet eens. Die waren toen ook al in beeld. Sommigen vlogen al, daardoor leken ze verouderd. De basis is dat je heel goed gebruikmaakt van de argumenten en de feiten die

de tegenstander op tafel legt, die serieus neemt en daar echt wat mee doet."

De Rekenkamer bleef maar alarmerende rapporten sturen over de JSF. Hoe slaat een lobbyist zich daar doorheen?

"Die rapporten waren zodanig dat de keuze voor de JSF gerechtvaardigd was. Je moet op alle cijfers een antwoord hebben en ze allemaal gebruiken. Dat is in veel succesvolle lobby's zo. Je gebruikt de feiten van jezelf en van de tegenstander, laat daar een analyse op los en vervolgens zeg je: dan is dit het beste dat je zou kunnen doen."

En dat is dan toevallig de opdrachtgever.

"Dan vinden wij dat dit zou moeten gebeuren op basis van wat wij weten. Je kan nooit de feiten van de tegenstanders negeren."

Blijft staan dat het democratisch proces wordt beïnvloed door partijen met geld.

"Belangenbehartigers werken ook bij maatschappelijke organisaties. Ik vind dat we in Nederland heel transparante en evenwichtige besluitvorming hebben. Juist partijen met meer geld worden kritisch bekeken.

Als Kamerlid en als ambtenaar heb je de verantwoordelijkheid om iedereen te spreken die relevant is op een dossier. Dat is de enige manier om een gedragen besluit te nemen. Het is onderdeel van het democratische proces.

Geld is lang niet altijd bepalend. Shell en het kabinet leken een een-tweetje te hebben over ondergrondse CO2-opslag. Wij werden op dinsdag in paniek gebeld door de gemeente dat het kabinet vrijdag een besluit zou nemen. We hadden een paar dagen om dat uit te stellen. In die tijd krijgen bewindspersonen nog allerlei informatie en is er op donderdagavond overleg op partijniveau. Dat bewindslieden ervan overtuigd raakten dat ze nog onvoldoende informatie hadden voor een goed besluit is een bewijs dat ook een lobby met minder geld dan de hoofdrolspeler heel succesvol kan zijn. Het heeft veel meer te maken met vakmanschap.

Daar ben ik trots op. Dat vakmanschap. Dat je weet hoe het werkt en daar gebruik van maakt. En dat dat heel transparant kan. Dat hoeft niet in achterkamertjes."

Een lobbyist heeft er toch geen belang bij om het hele verhaal te vertellen. Je staat voor een zaak, wilt overtuigen en vertelt daar een eigen waarheid bij met cijfers die daarbij passen.

"Je weet toch ook dat mensen die het andere belang nastreven ook met een Kamerlid en ambtenaar praten? Het heeft totaal geen zin om de cijfers van een ander te negeren. Je kunt ze proberen te ontcrachten. Dan zeg je: wij kennen die cijfers van die club. Maar we weten dat deze onderzoeksmethode gebruikt is. Dan is het nogal logisch dat je dit eruit krijgt."

In de discussie over het afschaffen van statiegeld is er gerekend met de meest gunstige voorwaarden voor afschaffen.

"Ik denk uiteindelijk dat de industrie gelijk heeft en de lobby gaat winnen. Maar alles

gaat over beeldvorming. Dat de feiten en cijfers die je op tafel legt ook kloppen. Als dat niet zo is, wordt het beeld negatief. Dan duurt het lang voordat mensen je weer geloven, ook al zijn nieuwe cijfers wel accuraat. Zeker in deze tijd dat alles door de fact-check gaat en hoogleraren zich meteen op twitter roeren als iets niet zou kloppen."

Heeft dat uw werk veranderd?

"Mag ik het arrogant zeggen? Het heeft mij gelijk gegeven. Je moet integer werken, duidelijk maken wie je bent. Uiteindelijk is de belangrijkste vraag: kun je jezelf recht in de spiegel blijven kijken?"

In Trouw deze zomer

Trouw publiceert deze zomer een aantal artikelen over de beïnvloeding van de politiek door belangenorganisaties. Lobbyen wordt ook aan het Binnenhof steeds meer een apart vak, veelal beoefend door mensen die de politiek van binnen en van buiten kennen. Eerder werden werkgeversorganisatie VNO-NCW, de lobby rond de jachtwet, het lobbywerk van kinderrechtenactivist Carla van Os van Defence for Children uitgelicht.